

*Un mapa
literari de
Barcelona*

Mapa 10

Àmbit 5:
**La Vila
de Sarrià**

Àmbit 5:

La Vilade Sarrià

Ruta literària

Durada de la ruta: 1.40 h

Com arribar-hi: **FFCC** (Sarrià), Bus 22, 66, 68, V7

1 Cal·ligrama

2 Pastisseria Foix

3 Església de Sant Vicenç

**4 Casa de Josep Maria
de Sagarra**

- 5 Convent de monges de les Serves de Maria**
- 6 Carrer de Setantí, 9**
- 7 Casa on va viure Gabriel García Márquez**
- 8 Casa on va viure Mario Vargas Llosa**
- 9 Casa natal del poeta J.V. Foix**
- 10 Casa de Riba-Arderiu**
- 11 Cementiri de Sarrià**
- 12 Casa d'infantesa de José Agustín Goytisolo**
- 13 Bar Bang-Bang / Bar Pennsylvania**
- 14 Casa on va viure Joan Vinyoli**

1.

Cal·ligrama

Via Augusta / Passeig de la Bonanova.
Punt de partida de la ruta

Cal·ligrama del POEMA DE CATALUNYA (1920) del poeta J.V. Foix (1893–1987), reproduït a terra, a la vorera de muntanya del passeig.

2.

Pâtisserie Foix

Plaça de Sarrià, 12

Negoci de la família Foix, fundat el 1886, on el poeta havia treballat durant molts anys. En l'actualitat la regenten els seus nebots. Durant el franquisme, com que el català era prohibit, el poeta va buscar, per als rètols de l'establiment, paraules que s'escrivissin igual en català que en castellà. Quatre d'aquests rètols encara són avui dia a la façana, on es llegeix: PASTA SECA SUPERIOR, POSTRES DEL PAÍS, BOMBONERIA SELECTA, CONFITERIA. A l'interior de la pastisseria hi ha un bust del poeta en bronze. Al costat sempre hi té una rosa vermella fresca.

«Març de 1919

En Salvat [el poeta Joan Salvat-Papasseit] a la porta m'ha dit: "Aquests burgesos que us lleveu a les onze i veniu a prendre el sol de migdia al Passeig de Gràcia no podeu entendre els qui anem a hora fixa a aguantar la pluja amb la gira del coll del gec enlaire per no pelar-nos de fred". No li he dit, és clar —no m'agrada de defensar-me si no és espiritualment urgent—, que precisament aquell dia m'havia llevat a les quatre del matí i que havia fet les meves vuit hores manuals, agres i dures, i descaradament extrapoètiques. Puix que jo carrego, jove com sóc, amb fresca esportivitat i damunt meu totes les llegendes.»

(J. V. Foix, *Catalans de 1918*, p. 74)

3.

Església de Sant Vicenç

Carrer Rector Voltà, 5

A l'església de Sant Vicenç se celebrà el funeral del poeta J.V. Foix, mort el 29 de gener de 1987, l'endemà d'haver fet els 94 anys. En el recordatori s'hi llegien els versos d'aquest poema:

SI JO FOS MARXANT A PRADES

(fragments)

«Si jo fos marxant a Prades
—A les boires de tardor—
Us donaria flassades
I caperons de castor.
I, per guarnir la pallissa,
Les figures de terrissa
On Vós vestiu de Pastor.
[...]

Però no ho só! Tinc cabana
I llibres, pertot, en feu;
Faig el sord a la campana
—O bé escric a l'altra plana
De la llei que Vós dicteu.
Us duc només l'esperança
Que, Contrast de la Balança,
Alceu els ulls i em mireu.»

Nadal 1958

(Onze Nadals i un Cap d'Any, p. 57-59)

Casa de Josep Maria de Sagarra

Pont de la Reina Elisenda

El poeta i escriptor Josep Maria de Sagarra (1894–1961) havia viscut a Sarrià en una torre a l'altura del pont de la Reina Elisenda, propietat de la seva família. El poeta s'hi traslladà a viure amb el seu pare després de ser enderrocat el palau familiar del carrer de Mercaders com a conseqüència de l'obertura de la Via Laietana.

«Ahir, després de dinar, vaig sortir de casa com tinc per costum (un servidor viu a Sarrià) i vaig anar a agafar el tren, aquest tren elèctric que és una meravella, i, a més a més d'honorar la nostra ciutat, ens duu a la plaça de Catalunya en el temps de dir “ai!” i de fumar una cigarreta.»

(Converses femenines dins Cafè, copa i puro, p. 239)

5.

Convent de monges de les Serves de Maria

Carrer del Clos de Sant Francesc,
13-15

«Pepa, la lletera, té les comes més fines del món. Fa vuit dies, al ball del carrer de Sant Vicenç, totes les noies li ho deien. Va anar a dormir tan a deshora, que son germà, matiner, ja aparejava la bicicleta. Quan dues hores més tard pujava Clos amunt, a cada mà dos pots de llet enormes, els ulls se li aclucaven. Veia, ballant, deu mil parelles amb un clavell de llustrina al front; dels fanals japonesos esberlats, els flams s'escampaven cap al cel i l'omplien d'estels incompatibles. Les cases a banda i banda havien desaparegut. I, tot d'una, els dansaires. Pepa es veia sola al món, de cara al cel lluminós. En entreobrir els ulls, era davant el convent de les monges. Sor Roser la renyà: ¡Era tan tard! Deixà els pots al graó i, entre reny i reny, els ulls se li tornaren a cloure. Aleshores, tots els balcons i totes les finestres del Clos s'esbatanaren; se sentí un batec d'ales dolcíssim, i de cada obertura en sortí un àngel.»

(J. V. Foix, *Gertrudis*, p. 47)

6.

Carrer de Setantí, 9

Casa on va viure el poeta J.V. Foix des de 1931 fins a la seva mort el 29 de gener de 1987.

J.V. Foix

(1893–1987), poeta català

«El carrer de casa era un inesperat museu de bolics i de far-dells, amb un escrit al peu de cadascun amb l'inventari minuciós, com el de les abades-ses, de les sagristies de llurs temples. He mirat enlaire, als terrats, als balcons: no hi havia ningú.[...]

En el tràgic silenci del meu carrer, passat el record de les vexants riallades dels veïns de la gran avinguda, vaig viure el bell i el moment.»

(*Darrer Comunicat*, p. 54-55)

7.

Casa on va viure Gabriel García Márquez

Carrer dels Caponata, 6

Podem deixar per un moment la poesia i acostar-nos a la narrativa. En els baixos del número 6 del carrer dels Caponata hi va viure i escriure, a partir de 1967 i durant els anomenats anys del boom de la narrativa llatinoamericana, el cèlebre escriptor colombià **Gabriel García Márquez**. En aquesta casa hi va viure vuit anys i hi va escriure la novel·la *El otoño del patriarca* (1975).

Gabriel García Márquez

(1927–2014), escriptor colombià

«un tirano de burlas que nunca supo donde estaba el revés y donde estaba el derecho de esta vida que amábamos con una pasión insaciable que usted no se atrevió ni siquiera a imaginar por miedo de saber lo que nosotros sabíamos de sobra que era ardua y efímera però que no había otra, general, porque nosotros sabíamos quienes éramos mientras que él se quedó sin saberlo para siempre con el dulce silbido de su potra de muerto viejo tronchado de raíz por el trancazo de la muerte, volando entre el rumor oscuro de las últimas hojas heladas de su otoño hacia la patria de tinieblas de la verdad del olvido».

(*El otoño del patriarca*, p. 270-271)

8.

Casa on va viure Mario Vargas Llosa

Carrer d'Osi, 50

Veí de García Márquez fou un altre dels autors del boom llatinoamericà. Al 3r 2a del número 50 del carrer d'Osi hi va viure durant quatre anys, a principis dels anys 70 l'escriptor peruà Mario Vargas Llosa.

Mario Vargas Llosa

(1936), escriptor peruà

«En ese tiempo remoto, yo era muy joven y vivía con mis abuelos en una quinta de paredes blancas de la calle Ocharán, en Miraflores. Estudiaba en San Marcos, Dereho, creo, resignado a ganarme más tarde la vida con una profesión liberal, aunque, en el fondo, me hubiera gustado más llegar a ser un escritor. Tenía un trabajo de título pomposo, sueldo modesto, apropiaciones ilícitas y horario elástico: director de informaciones de Radio Panamericana. Consistía en recortar las noticias interesantes que aparecían en los diarios y maquillarlas un poco para que se leyeran en los boletines.»

(*La tía Julia y el escribidor*, p. 11)

9.

Casa natal del poeta **J.V. Foix**

Carrer Major de Sarrià, 57

En la mateixa casa hi ha també la seu original del negoci familiar de pastisseria.

J.V. Foix

(1893–1987), poeta català

VII

«Em plau, d'atzar, d'errar per les muralles
Del temps antic, i a l'acost de la fosca,
Sota un llorer i al peu de la font tosca,
De recordar, cellut, setge i batalles.

De matí em plau, amb fèrries tenalles
I claus de tub, cercar la peça llosca
A l'embragat, o al coixinet que embosca
L'eix, i engegar per l'asfalt sense falles.

I enfilat colls, seguir per valls ombroses,
Vèncer, rabent, els guals. Oh món novell!
Em plau, també, l'ombra suau d'un tell,

L'antic museu, les madones borroses,
I el pintar extrem d'avui! Càndid rampell:
M'exalta el nou i m'enamora el vell.»

(*Sol i de dol*, p. 15)

10.

Casa de Riba-Arderiu

Carrer Major de Sarrià, 163

Uns altres veïns il·lustres del carrer Major de Sarrià van ser la parella de poetes Clementina Arderiu i Carles Riba. En el número 163 del carrer Major hi havia una torre on van viure des de l'any 1930 fins al final de la Guerra Civil.

Tots dos poetes reposen junts en una tomba de l'antic cementiri de Sarrià.

Carles Riba

(1893–1959), poeta català

I

«Que en el cant sigui baix el bes
i astut el cor en l'abraçada:
el cor vol més, vol en excés,
i en el do rebut es degrada.

Abans dels teus ulls, estimada,
¿Hi ha un amor que, dolç, me'ls creés?
Que me'n fes uns camins d'onada?
¿Uns ulls per l'amor de després?

Dóna't perquè tot recomenci
ordit en perills de silenci,
virginal d'un foc absolut;

com, passant de l'illa inaudita,
que s'exalta al somni volgut
en la perla ardent que l'imita.»

(*Salvatge cor*, p. 31)

Clementina Arderiu

(1889–1976), poeta catalana

COM...

(fragment)

«regolfa calma en els carrers
quan ja han passat els baladrers,
la meva vida poc demana,
que el cor és buit i ja no mana.
Records sense força ni color
—oh panorama d'un Miró—
com fils de ferro s'entrellacen,
volutes i ombres baixes passen...”

(*L'esperança encara*, p. 61)

11.

Cementiri de Sarrià

Carrer Doctor Roux s/n

On reposen els poetes Carles Riba i Clementina Arderiu. També hi és enterrat el poeta J.V. Foix.

L'espai és idoni per llegir el poema que Joan Vinyoli va dedicar a la memòria de Carles Riba, a qui considerava un mestre, en l'aniversari de la seva mort.

Joan Vinyoli

(1914–1984), poeta català

EL SILENCI DELS MORTS

(fragment)

«La terra cobra el delme. No parlem,
però, dels morts i fem-nos lentament
al pensament que alguna cosa d'ells
és molt a prop.

Visquem-ne acompanyats

com si només ens departís una paret de fum
que priva sols de veure'ns. Llur silenci
se'ns fa sensible, de vegades,
intensament, en un record.

No deixis de voltar-te
de les seves imatges. Cada dia
posa'ls flors al costat, per si poguessin
sentir la flaire de les roses.»

(*Vent d'aram, Poesia completa*, p. 246)

12.

Casa d'infantesa de José Agustín Goytisolo

Carrer de Pau Alcover, 39-41

En aquest indret, abans carrer de Jaume Piquet, hi havia hagut un xalet on havia viscut la família Goytisolo des del 1932 fins a la Guerra Civil.

Entre els poetes José Agustín Goytisolo i Joan Vinyoli hi hagué una gran relació intel·lectual i d'amistat. Goytisolo va ser l'autor de la introducció, selecció i traducció al castellà del llibre **Joan Vinyoli, Cuarenta poemas (1980).**

NO TINC ARA TEMPS

No tinc ara temps
de cavalcar els encesos
cavalls.

Sento que tanquen
el bar.

Anem a la segura
mort transitòria

del son.

I fem per començar
noves formes de vida.

NO TENGO AHORA TIEMPO

Ahora no tengo tiempo
para montar los llameantes
caballos.

Escucho cómo cierran
el bar.

Vamos a la segura
y transitoria muerte
del sueño.

Para empezar probemos
nuevas formas de vida.

(*Cuarenta poemas*, selecció i versió
de José Agustín Goytisolo, p. 78-79)

13.

Bar Bang-Bang / Bar Pennsylvania

Plaça de Joaquim Pena i carrer de
Castellnou/Rosari

**Bars freqüentats per Joan Vinyoli
i els seus amics. La primera part
del llibre *Passeig d'aniversari* por-
ta per títol «Vespre a la cafeteria» i
es refereix a aquests dos bars. Se-
gons la biografia del poeta, aquest
poema el va dictar a un amic en el
bar Pennsylvania:**

PYRAMID

(fragment)

Sóc al replà d'anar passant els anys

amb una copa als dits de licor violaci
que m'espesseix. No hi ha manera
de perdre'm en l'obert: massa feixuga
la vida en una gàbia
sense confort.»

(Tot és ara i res, p. 167)

14.

Casa on va viure Joan Vinyoli

Carrer de Castellnou, 46, 1r 2a

**El pis 1r 2a del carrer de Castellnou
va ser, des de l'any 1952 i fins a la
seva mort, el domicili del poeta
Joan Vinyoli.**

NO HO SÉ

(fragment)

De quina terra
que jo no sé, de quina mar
que jo no sé, vaig arribar algun dia
en aquest lloc que se'n diu casa,
família: pares, dona, fills,
absurdament,
però que s'ha anat fent cada vegada
més important, com una planta
que va traient fulles enormes,
fruits mollars d'incomptable
valor.

*(Encara les paraules, Poesia completa,
p. 201)*

*Un mapa
literari de
Barcelona*

Mapa 10

**Barcelona
Ciutat de la
Literatura
UNESCO**

 bcnliteratura

 @bcnliteratura

 bcnliteratura

barcelona.cat/ciutatdelaliteratura